

of human-authored narratives. Understanding how investors interpret GenAI usage in different institutional contexts will be crucial for developing both firm-level strategies and regulatory guidelines.

In sum, measuring investor reactions to GenAI usage in financial reports is not only a methodological challenge but a conceptual one. It requires researchers to confront new forms of disclosure agency, rethink assumptions about authorship and trust, and develop more nuanced tools for tracing the impact of technology on market behavior.

References:

1. Chemaya N, Martin D (2024). *Perceptions and detection of AI use in manuscript preparation for academic journals*. *PLoS ONE* 19(7): e0304807.
2. De Franco, G., Hope, O.-K., & Vyas, D. (2015). *Analyst Report Readability*. *Contemporary Accounting Research*, 32(1), 76–104.
3. Feldman, R., Govindaraj, S., Livnat, J., & Segal, B. (2010). *Management's Tone Change, Post-Earnings Announcement Drift and Accruals*. *Review of Accounting Studies*, 15(4), 915–953.
4. Imai, K., Keele, L., & Tingley, D. (2010). *A general approach to causal mediation analysis*. *Psychological Methods*, 15(4), 309–334.
5. Li, F. (2010). *The information content of forward-looking statements in corporate filings: A naïve Bayesian machine learning approach*. *Journal of Accounting Research*, 48(5), 1049–1102.

УДК 657.6

Вовк Віктор Вікторович,

*аспірант кафедри бухгалтерського обліку та консалтингу,
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана,
м. Київ, Україна*

ІСТОРИЧНИЙ АНАЛІЗ БАНКРУТСТВА ПІДПРИЄМСТВ

В умовах економічної нестабільності банкрутство є поширеним явищем, що впливає на фінансову систему, зайнятість населення та загальну економічну стійкість країни. Світова практика демонструє, що в бізнесі «прибутковість та банкрутство насправді є двома сторонами однієї медалі». Банкрутство має дуалістичну природу: з одного боку, воно є невід'ємним елементом ринкової економіки, що сприяє вирішенню проблеми із неплатоспроможністю, усуненню неефективних підприємств і перерозподілу ресурсів, а з іншого – його масове зростання може дестабілізувати економіку, зумовлюючи втрати робочих місць, зниження рівня ділової активності та підвищення ризику навмисних та фіктивних банкрутств.

Причини банкрутства можна поділити на внутрішні (неефективне управління, проблеми з ліквідністю, стратегічні помилки) та зовнішні (економічні кризи, законодавчі зміни, форс-мажорні обставини). В Україні

зростання рівня банкрутств підприємств зумовлене комплексом факторів, включаючи макроекономічну нестабільність, труднощі із залученням інвестицій, боргове навантаження та наслідки геополітичних криз, що загострилися із введенням воєнного стану у лютому 2022 року.

Українські підприємства зіштовхнулись з негативними наслідками війни, такими як руйнування промислових приміщень і обладнання, перебої в постачанні електроенергії, потреба в переміщені виробництва, порушення логістики тощо. Попри це, вітчизняні суб'єкти господарювання продемонстрували високу адаптивність: за даними Mastercard SME Index, у серпні 2022 р. 61% підприємців продовжують працювати попри всі труднощі, а 91% тих, хто змушений був призупинити діяльність через кризу в країні та погіршення фінансового становища, готові відновити роботу в майбутньому [1]. Це підкреслює важливість розробки ефективних механізмів підтримки бізнесу, що дозволяють уникнути непотрібних банкрутств і сприятиме фінансовому оздоровленню підприємств.

Враховуючи сьогоденні реалії, важливо не тільки аналізувати його причини, а й шукати способи мінімізації негативних наслідків. Першочерговою метою регулювання відносин банкрутства має залишитись не власне ліквідація, а надання можливості суб'єктам господарювання боржникам виконати свої зобов'язання перед кредиторами пройшовши «оздоровчі методи» [2]. Однак якщо ж відновлення платоспроможності неможливе, ліквідація має бути ефективною, швидкою та прозорою, задля уникнення невинуватених втрат активів, зловживань і негативних наслідків для економіки.

Історичний підхід до аналізу банкрутства дозволяє виявити закономірності у виникненні фінансових труднощів підприємств протягом тривалого часу, зважаючи на еволюцію економічного середовища та внутрішніх умов господарювання. Він дає змогу детально розглянути передумови та фактори, які поступово формували кризовий стан підприємств, тим самим забезпечуючи базу для розробки ефективних заходів щодо запобігання майбутнім фінансовим кризам [3; 5].

Історичний аналіз банкрутства – це ретроспективний метод дослідження, що передбачає системне вивчення фінансового стану підприємств у часовій динаміці, з метою виявлення причинно-наслідкових зв'язків та закономірностей, що спричиняють фінансові кризи. Основними етапами проведення історичного аналізу є: збір і систематизація історичних даних, ретроспективний аналіз із визначенням стадій розвитку кризи, ідентифікація передумов та причин банкрутства, формулювання практичних рекомендацій. Зокрема, аналіз банкрутств українських підприємств після криз 2008–2009 та 2022 років дозволив виявити спільні чинники фінансової неспроможності, такі як надмірна кредитна залежність та низька ліквідність, і показати, як ефективні управлінські рішення могли запобігти негативним наслідкам [4; 6]

Одним із ключових аспектів цього підходу є виявлення помилок у фінансовому управлінні та стратегічному плануванні підприємств. До таких помилок належать нераціональне управління витратами, недостатній контроль

за оборотними активами, а також недостатнє прогнозування грошових потоків, що у комплексі можуть призводити до значних фінансових втрат. Особливу увагу слід приділяти питанню оцінки ризиків інвестиційних проєктів, які можуть суттєво впливати на фінансовий стан підприємств у довгостроковій перспективі [4; 6].

Історичний підхід також передбачає аналіз типових моделей поведінки підприємств, які зіткнулися з фінансовими труднощами. Цей аналіз дає можливість визначити характерні реакції керівництва підприємств на виникнення кризових явищ, що може включати як конструктивні заходи (реструктуризація, пошук нових ринків, оптимізація витрат), так і деструктивні (ігнорування проблем, непрозорість фінансових процесів, надмірна заборгованість). Виявлення таких типових моделей дозволяє підприємствам уникати повторення помилок минулого та створювати ефективні стратегії фінансового оздоровлення [5; 6].

Використання історичного аналізу дозволяє також оцінити ефективність реакції підприємств на зовнішні виклики, такі як економічні кризи, політичні зміни та форс-мажорні обставини. Аналіз минулих ситуацій, коли підприємства зіштовхувалися з подібними викликами, надає можливість розробляти більш адаптивні та ефективні стратегії реагування у майбутньому, знижуючи тим самим ризики виникнення банкрутства [5; 7].

Особливо актуальним історичний підхід став в умовах сучасних викликів, таких як глобальні економічні кризи та пандемії, які суттєво змінюють бізнес-середовище. У цьому контексті важливим є вивчення досвіду підприємств, що успішно адаптувалися до нових реалій та змогли зберегти фінансову стабільність завдяки гнучким та швидким рішенням управлінського характеру [3; 7].

Попри значні переваги, історичний аналіз має певні обмеження. Зокрема, існує ризик помилкового перенесення минулих тенденцій на майбутнє без врахування нових, непередбачуваних факторів «чорних лебедів». Крім того, ефективність цього аналізу значною мірою залежить від наявності повних та достовірних історичних даних, а також якісного контексту, що включає управлінські рішення та зовнішні обставини діяльності підприємств. Тому історичний аналіз рекомендується використовувати у поєднанні з іншими методами аналізу як складову комплексного підходу до управління фінансовою стійкістю підприємств [6; 7].

Важливим напрямом у контексті історичного підходу є цифровізація управління фінансовими ризиками. Впровадження сучасних інформаційних технологій, таких як автоматизовані системи фінансового моніторингу, штучний інтелект, блокчейн-технології, дозволяє підприємствам оперативно реагувати на потенційні загрози, вчасно виявляти ознаки фінансової нестабільності та застосовувати адекватні заходи для їх усунення. Це значно підвищує ефективність управління фінансами, зменшує ризики шахрайства та підвищує довіру з боку кредиторів і інвесторів [6; 7].

Таким чином, застосування історичного підходу до аналізу банкрутства підприємств сприяє формуванню комплексного бачення причин фінансових криз

та надає практичні рекомендації щодо розробки заходів із запобігання банкрутству, що є ключовим фактором для забезпечення стабільного економічного розвитку.

Список використаних джерел:

1. Mastercard. Половина українських підприємців переконані, що на відновлення знадобиться від одного до трьох років – дослідження Mastercard. Mastercard – Ein globales Technologieunternehmen in der Zahlungsverkehrsbranche. URL: <http://surl.li/qttnd> (дата звернення: 01.03.2024).

2. Швидка Т. І. Особливості реформування законодавства про банкрутство в період воєнного стану / Т. І. Швидка, Ю. І. Остапенко // Аналітично-порівняльне правознавство : електрон. наук. фах. вид. – 2023. – № 1. – С. 229–234.

3. Кодекс України з процедур банкрутства Кодекс України з процедур банкрутства : Кодекс України від 18.10.2018 р. № 2597-VIII : станом на 1 лют. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19#Text> (дата звернення: 01.03.2024).

4. Голощанов Н. А. Словарь-справочник аудитора; под. ред. В.И. Осипова. М.: Экзмен, 1999. 384 с.

5. Шавурська О. В.. (2020). Оцінка ймовірності банкрутства як метод прогнозування фінансово-економічного стану підприємства. Економіка, управління та адміністрування, (4(94), 22–28. [https://doi.org/10.26642/ema-2020-4\(94\)-22-28](https://doi.org/10.26642/ema-2020-4(94)-22-28)

6. Філімоненков О. С. Фінанси підприємств: навч. посіб. / О. С. Філімоненков. – 2-ге вид., переробл. і доп. – К.: МАУП, 2004. – 328 с.

7. Ляшенко Г. О. Банкрутство в системі державного регулювання. Науковий вісник УкрДЛТУ. 1999. № 10.1. С. 103–108.

УДК 657

Гуренко Тамара Олексіївна,
к.е.н., доцент кафедри обліку та оподаткування,
Національний університет біоресурсів і природокористування України,
м. Київ, Україна

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Бухгалтерський облік останнім часом потерпає від постійного негативного ставлення до його ведення, критичного відношення щодо забезпечення на підприємствах бухгалтерською службою та заміни бухгалтерів технічним супроводом. Але, підтримуючи думку багатьох науковців, зазначимо, що бухгалтерський облік – це мова бізнесу на національному та міжнародному рівнях. В соціально-економічному середовищі облік забезпечує довіру і порозуміння між суб'єктами різних категорій бізнесових процесів та управління.

Жук В.М. чітко зазначив, що «все більш яскраво простежується небезпечна відособленість обліку від важливих соціально-економічних процесів, при вирішенні проблем яких керуються статистичними спостереженнями, податковою звітністю, висновками аудиту і т. д.» [1].